

Drik-O-Mat drinkbakje: hygiënisch, duurzaam en bedrijfszeker

Anita Hoofs, VPB-S

Het Drik-O-Mat drinkbakje is op het Varkensproefbedrijf in **Sterksel** op gebruikswaarde onderzocht. Ten aanzien van alle onderdelen luidt de beoordeling: zeer goed!

Met een drinkbakje kan onbeperkt drinkwater verstrekt worden aan alle categorieën varkens. Drinkbakjes zijn in het begin van de jaren tachtig geïntroduceerd als alternatief voor de drinknippels, die veel watet-vernorsing als nadeel kenden. Uit eerder onderzoek op het Varkensproefbedrijf in Sterksel is gebleken dat drinkwaterverstrekking via drinkbakjes leidt tot een circa 20 % lager waterverbruik (minder watervernorsing), bij gelijkblijvende technische resultaten. Wel trad bij alle destijds onderzochte drinkbakjes bevulling van het drinkwater op met mest en andere verontreinigingen. Onder andere naar aanleiding van deze onderzoeken zijn bestaande drinkbakjes aangepast en zijn nieuwe typen op de markt gekomen. Vanuit de praktijk bestond de behoefte om deze drinkbakjes op hun praktisch functioneren te testen. De Drik-O-Mat is hier één van.

Druk-O-Mat drinkbakje

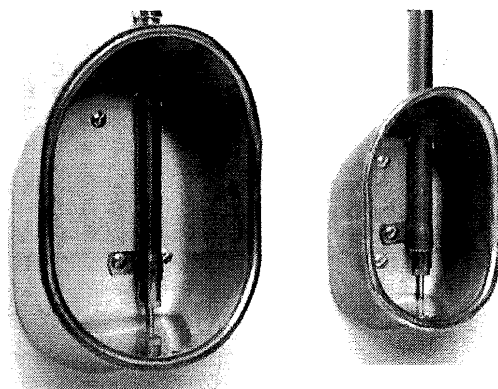
Het Drik-O-Mat drinkbakje wordt door het Deense bedrijf Egebjerg geproduceerd. Het wordt in Nederland door meerdere bedrijven verkocht. Zowel het bakje als de nippel zijn gemaakt van roestvrij staal. De Drik-O-Mat is verkrijgbaar in twee modellen: de Mini Drik-O-Mat voor biggen tot 30 kg en de Drik-O-Mat voor vleesvarkens en zeugen. De geadviseerde montagehoogte (afstand vloer - onderzijde bakje) bedraagt 15 cm voor biggen en 30 cm voor vleesvarkens en zeugen. De prijs van het drinkbakje is iets hoger dan de gemiddelde prijs van andere merken drinkbakjes.

Op het Varkensproefbedrijf is de Drik-O-Mat drinkbak op gebruikswaarde voor de praktijk onderzocht. In totaal zijn twaalf bakjes gemonteerd bij vleesvarkens en gespeende biggen. De waarnemingen hadden betrekking op: watervernorsing, hygiëne, duurzaamheid en bedrijfszekerheid. De verschillen in functioneren van het drinkbakje bij de biggen en de

vleesvarkens waren zeer klein. De resultaten van de waarnemingen bij beide diercategorieën zijn dan ook getotaliseerd. De nippelopbrengst bedroeg bij de gespeende biggen gemiddeld 500 ml per minuut en bij de vleesvarkens 610 ml per minuut.

Wateropname/watervernorsing

Het belangrijkste voordeel dat met het gebruik van drinkbakjes wordt nagestreefd is een besparing op waterverbruik ten opzichte van drinknippels. Behoud van een voldoende hoge wateropname en een goede hygiëne zijn hierbij vereisten. De vormgeving van de bak van de Drik-O-Mat is zodanig dat de dieren het systeem snel leren, dat ze voldoende water kunnen opnemen en dat op effectieve wijze watervernorsing voorkomen wordt. De mate van watervernorsing is bepaald aan de hand van visuele waarnemingen. Gekeken is naar de watervernorsing tijdens het drinken, de hoeveelheid restwater in het drinkbakje en de mate van natheid van het rooster onder het drinkbakje. Een drinkbakje dat geheel vol staat met water kan een indicatie zijn dat ook veel water vermorst wordt. In tabel 1 staan de resul-

Bron: Egebjerg

taten van deze waarnemingen vermeld. Uit deze tabel blijkt dat er maar weinig watervermorsing is.

Positieve punten van de vormgeving die bijdragen aan de geringe mate van watervermorsing zijn de volgende:

- de varkens moeten eerst het bakje leegdrinken tot het waterniveau in het drinkbakje onder de drinknippel staat, voordat de dieren nieuw water in het bakje kunnen laten lopen;
- het bakje is voldoende groot, zodat morswater goed wordt opgevangen;
- de varkens worden gedwongen recht voor het bakje te gaan staan;
- de bodem van de Drik-0-Mat en de drinknippel zijn goed bereikbaar voor de dieren; dit voorkomt dat er te veel water in het bakje blijft staan.

Hygiëne

Bevuiling van een drinkbakje kan op verschillende manieren optreden. Door bevuiling met mest wordt de hygiënische kwaliteit van het drinkwater negatief beïnvloed. In een vochtige, warme omgeving heersen ideale omstandigheden voor ziekteverwekkers om zich snel te vermenigvuldigen. Ook aanslag op de wanden en de bodem van het drinkbakje kan een bron van infectie van het drinkwater zijn. Aanslag kan ontstaan doordat aanwezige verontreinigingen zich aan de binnenkant van het bakje hechten.

De hygiëne van de Drik-0-Mat is als zeer goed beoordeeld. Zowel bevuiling met mest als aanslag is nauwelijks geconstateerd (zie tabel I). Door de ge-

sloten vorm van het bakje en het feit dat het bovengedeelte groter is dan het ondergedeelte kunnen de varkens moeilijk in de bak mesten. Het glad afgewerkte constructiemateriaal (roestvrij staal) van de Drik-0-Mat gaat aanhechting van vuildeeltjes tegen,

Duurzaamheid/bedrijfszekerheid

Drinkbakjes moeten de krachten van volgroeide varkens kunnen weerstaan. Ze mogen ook niet aangevreten worden en niet aangetast worden door in het drinkwater aanwezige agressieve stoffen, zoals zuren en medicijnen. Het bevestigen van een bakje aan de hokafscheiding is eenvoudig en vereist uitsluitend universeel gereedschap. De bevestiging en uitvoering van de Drik-0-Mat is als zeer degelijk beoordeeld. Scheefhangen van een bakje, mechanische beschadigingen door aanvreten en aantasting door agressieve stoffen zijn bij de Drik-0-Mat gedurende de looptijd van het onderzoek (5 jaar) niet geconstateerd. De controle van het drinkbakje op nippelobbrengst en hygiëne is door zijn open constructie en kleur (licht grijs) eenvoudig.

Doordat continu een klein beetje water in de bodem van het drinkbakje blijft staan is de controle op waterafgifte van de nippel vanuit de controlegang uitvoerbaar. Is de bodem van het bakje droog, dan is dit een indicatie dat de nippel mogelijk verstopt is. Verstopping van de nippel is in geringe mate voorgekomen. Het gemak van het verwisselen van een drinknippel is als matig beoordeeld. ■

Tabel I: Beoordeling praktisch functioneren Drik-0-Mat bij gespeende biggen en vleesvarkens.

aantal waarnemingen	430
<i>watervermorsing:</i>	
- % zichtbare waterwensnorsing tijdens het drinken	9
- % bodem bakje vol met water	3
- % rooster onder bakje niet nat	77
- % rooster onder bakje een beetje nat	18
- % rooster onder bakje geheel nat	5
<i>hygiëne:</i>	
- % enigszins bevuild met mest	9
- % ernstig bevuild met mest	3
- % enige aanslag in bakje	5
- % ernstige mate van aanslag in bakje	1